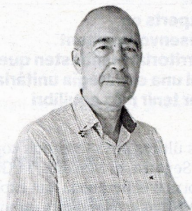

Places i carrers porticats dels nostres pobles i ciutats

Flix, el control del riu Ebre

CARRER I PLAÇA MAJOR, 'LO CANTÓ DE LA CANA' DEL MERCAT

TEXT: JOAN FIGUEROLA
jfiguerola@coac.net

El 'Diari' presenta avui un nou lliurament de la sèrie 'Places i carrers porticats dels nostres pobles i ciutats', amb l'exemple de la plaça de i el carrer Major de Flix. **Joan Figuerola** és arquitecte (Figuerola-Gavaldà-Romera Arquitectes)

La paraula Flixio podria provenir del llatí *flexus* (retomb), fent referència al gran meandre del riu Ebre que envolta la vila. En la part més elevada de la vila se situa la fortificació musulmana esmentada l'any 1154 per Ramon Berenguer IV. La seva estratègica situació geogràfica entre dos trams del riu i a mig camí de Lleida i Tortosa, va fer que el seu castell fos un dels més importants de la comarca junt amb els de Mequinensa i de Miravet.

El nucli urbà creix en la part més plana tocant els dos recorreguts més propers del riu, a l'aixopluc del castell situat al nord en el turó sobre el tomb del riu. El Castell Nou, el Moli de l'Oriol, les façanes fluvials, les restes de la resclosa construïda a mitjans del segle XIX i els fragments d'antics sistemes defensius de la població recorden la presència constant del riu Ebre en la història de Flix.

La traça dels carrers medievals segueixen la direcció del nord-est al sud-oest en paral·lel als dos trams del riu formant el meandre. Teix vertebrador del seu urbanisme és el carrer Major que s'inicia davant de l'ajuntament i l'església gòtica de l'Assumpció, continua el seu llarg recorregut amb la façana de ponent porticada i acaba a la plaça Major també porxada.

L'any 1360 el rei Pere III va concedir a la vila el privilegi de fer mercat setmanal tots els dimarts

Porxos de la plaça Major.

FOTO: JOAN REVILLAS

a la plaça i al carrer Major, el centre neuràlgic de la vila on al llarg del temps s'hi han celebrat els actes més rellevants, les festes assenyalades i el mercat. La vocació de mercat de la vila ve reforçada per la seva situació estratègica en la riba del riu Ebre, veritable eix vertebrador del territori i nexa d'unió entre les terres d'interior i la Mediterrània al llarg dels segles.

L'any 1398 la ciutat de Barcelona va adquirir la baronia de Flix per tal de dominar el transport fluvial de l'Ebre i controlar el comerç de blat, esdevenint la vila com a Carrer de Barcelona fins al segle XVIII.

Es significatiu l'escut de Barcelona amb la data de 1629 en la portalada de l'edifici de l'antic ajuntament al carrer Major.

La Plaça Major de planta quasi triangular se situa al mig de la vila medieval en la confluència del carrers Gombau i Major pel costat sud, Lleida cap al nord i el carrer de les Tendes de pujada al castell.

La casa Fontanilla conserva un rellotge de sol i, a peu de carrer, la mesura d'una mitja cana

Està envoltada per edificis de planta baixa, dos pisos i golfes, amb algunes parts modernes amb volums més alts, tribunes i finestres llunys del llenguatge de les construccions tradicionals. L'edifici situat al front de llevant de finals del segle XIX amb una façana

vuitcentista dona una imatge de modernitat a la plaça. La planta baixa s'ordena amb tres arcades que inclouen una planta entresòl amb petits balcons, tres plantes amb balconades emmarcades amb faixes seguint l'ordre de les arcades inferiors i una cornisa de remat.

El front de ponent té una petita inflexió i en la cantonada amb el carrer Lleida se situa la casa Fontanilla, que conserva a la part superior de la façana un rellotge de sol en alt relleu i a peu de carrer una peça de ferro de la mesura d'una mitja cana. Aquesta peça té la mida de 78 centímetres, la meitat de la cana que a Flix servia per "acananar" la mercaderia com a patró d'aquesta antiga mesura de longitud abans d'introduir el sistema mètric decimal. Al costat

sud de la plaça entre els carrers Major i Gombau, es troben tres edificis amb restes medievals i una porxada formada per quatre arcades de carreus de pedra amb un forjat de bigues de fusta que suporten les plantes superiors. Aquest front porticat dona personalitat a l'espai urbà i és el teló de fons on es recolza la zona de viants.

L'espai porticat del carrer Major té una longitud considerable d'uns quaranta metres i una amplada reduïda en paral·lel a la façana dels edificis, amb l'últim tram quasi tocant la façana per evitar envair l'estretor del carrer quan arriba a la plaça. Els dos immobles dels extrems del carrer són cases benestants de grans dimensions de tres trams porticats i tres plantes superiors amb balco-